

3. Карпенко В., Федько Ю. Франція. Мовно-країнознавчий словник. Київ, 2002.
4. Мартино Е. С. Хрестоматия по географии Франции. Москва, 1991.
5. Cécile C. Paris. Editions Ouest-France, 1995.
6. La douce France. Милая Франция. Книга для чтения на французском языке. Москва, 1999.
7. Lescot B., Sinou J. Instruction civique. Paris, 1994-1995.
8. Magazines «Capital», n° 149, 150, 151, 155, 2004.
9. Petit Larousse illustré (Dictionnaire), 1991.

ЕМОЦІЙНИЙ ТОН У ПЕРЕКЛАДАХ ПОЕЗІЙ ФРАНЦУЗЬКИХ КЛАСИКІВ ДЛЯ ДІТЕЙ (НА МАТЕРІАЛІ АНТОЛОГІЇ «ТРОЄ ЦУЦЕНЯТ ПОКИДАЮТЬ ПАРИЖ»)

Куца Л. П.

*кандидат філологічних наук,
доцент кафедри філологічних дисциплін початкової освіти
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Емоційний тон – це багатоваріантна емоція у вияві її різноманітних настроїв, які пов’язані із різними рівнями поетики «дитячої» ліричної системи. Дослідники (І. Франко, Б. Корман, Т. Власенко) розглядали емоційний тон як еквівалент світогляду, тобто світогляд, що став емоцією, яка може поставати у багатьох варіантах. Варіанти емоції (настрої) формують надемоцію, тобто *основний емоційний тон*, на який «працює» художня структура поезії, «усі її рівні» [2, с. 223]. Звернення до основного емоційного тону як «*головного настрою*» [1, с. 447] простежуємо вже у «Лекціях з естетики» Г. В. Ф. Гегеля. Філософ зазначав, що у ліриці головним є «спосіб сприйняття і почуття суб’єкта» [1, с. 431], настрої, який пронизує текст поезії. Поет, за Г. В. Ф. Гегелем, має намір задати читачеві той настрої, що його викликала у нього певна подія і який він «повністю» привносить у зображуване. За настроєм неодмінно повинна стояти «думка» як певна ідея. Прочитання поезій для дітей – це, за Григорієм Кочуром, «незвичайне прочитання», тому що ці поезії зберігають «в собі велику таїну, ... там завжди цікаво». Звідси для їх художнього аналізу, за Г. Кочуром, потрібно «підібрати ключика» [3, с. 6].

Ліричні твори антології «Троє цуценят покидають Париж» – це перлини французьких поетів, серед яких Франсуа Війон, Альфред де Мюссе, Віктор Гюго, Артюр Рембо, Гійом Аполлінер, Поль Елюар, Жак Превєр та інші. Надемоцію радості дитинства, яка наскрізь пронизує їх твори, формує багатогранна палітра настроїв. Серед них особливо виділяється радісний настрій малого ліричного героя чи ліричного розповідача (і навіть ліричного персонажа) від споглядання таємничості світу, особливо радість від пізнання себе у цьому світі. Усі перелічені вище суб'єкти дитячої лірики перебувають у радісному настрої від споглядання світу, бажання пізнати його. Цей настрій стає елегією їхніх душ, перетворюючись у різномістові дитячі думки.

Хоча у Парижі малим персонажам антології «Троє цуценят покидають Париж» особливо радісно – тут «дзвони дзвонять», «сонечко червоне», «місяць повний», – але вони прагнуть «поїхати в Ліон», «поїхати в Бордо», а то й до Ам'єна, щоб втекти туди, де «дерева, ніби діти, зраділи й римують слова» (Віктор Гюго); де «місяць у льолі хлопчєнати» (Сесіль Соваж); де діти споглядають троянди «рожеві, золоті, ще й білі» (Робер Деснос). Настроєм радості пронизані нюхові і зорові образи-ситуації, в оточенні яких перебувають персонажі, з якими благально співпереживає реальний автор Марселін Вальмор:

Діти просять троянд, діти хочуть понюхати троянди –
Тож ви не відмовте.
Відчиніть, хай увійдуть у сад діамантний,
Як у дім молитовний [4, с. 12].

Оптимізм і життєлюбність, що лежать в основі світоглядних засад аналізованих авторів, формують не лише емоційний тон перекладених поезій, але радикально впливають на зміну життєвої тактики і настрою деяких типових у літературі для дітей персонажів. Так, у поезії Луї Арагона «Запах чорниць...» радісний настроєвий фон несподівано трансформується в тугу за втраченим дитинством, де «давні секрети», «крісла кульгаві», «образ тремкий ніжного мрева», «стіни й портрети». Спогад про перше глибинне почуття у дитинстві зринає у поезії Ліз Деарм «Допитлива» (у перекладі Мар'яна Рачицького), яка, на перший погляд, випадково потрапила в антологію для дітей. «Допитлива» вражає новаторством портретування: волосся – «чорні павутинки», чоло – «піски пустелі білі», очі – «бездонні вулкани» і одночасно «світи два загублені». Жак Превєр напрочуд по-сьогоднішньому передає «антишкільний» настрій від сприйняття школи. Ліричний персонаж у згоді з усіма: промовляє «так» до всіх, кого любить, «так» промовляє його серце. А єдине «ні» він говорить своєму вчителю. Шкільна дошка для нього – це «чорна дошка нещастя», на якій він «під окрики вчителя крейдою всіх кольорів» малює своє розуміння «обличчя щастя». До дидактично-філософського жанру можемо віднести «Пісеньку» сучасного французького поета Ежена Гільвіка. У ній прочитуємо поєднання

мудро-духовної лаконічності Івана Величковського з філософським настроєм Григорія Сковороди:

Тільки через дні свої,
Тільки через себе,
О дитино мудра,
Підеш ти у світ! [4, с. 21].

Загалом для поезій антології «Троє цуценят покидають Париж» характерне інтенсивне розгортання ліричних сюжетів на фоні радісних емоцій, спричинених дарами дитинства, природи, краси. Вони позначені інтуїтивним сприйняттям світу й інтелектуальною багатомірністю.

Література

1. Гегель Г. В. Ф. Эстетика : в 2 т. Санкт-Петербург : Наука, 1999. Т. 2: Лекции по эстетике. 1999. 603 с.
2. Корман Б. О. Избранные труды. Теория литературы. Ижевск : Ин-т компьютер. исслед., 2006. 552 с.
3. Кочур Г. Вступне слово. *Троє цуценят покидають Париж: Вірші*. Київ : Веселка, 1991. С. 5–6.
4. Троє цуценят покидають Париж: Вірші. Київ : Веселка, 1991. 151 с.

КОМУНІКАТИВНА ПРИРОДА ЕКОЛОГІЧНОГО ДИСКУРСУ

Ляшенко О. О.

*студентка факультету іноземних мов
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Дискурс є найбільш актуальним та найбільш дискусійним поняттям у сфері сучасних гуманітарних наук. Це – багатоаспектний, різногалузевий та складний феномен. У науковому філологічному просторі не існує загальноновживаного визначення цього поняття. Науковці присвятили значну кількість праць для дослідження такого багатозначного та поліфункціонального наукового терміну, адже, за визначенням Ю. Борєва, дискурс «не має оціночного значення. Література – сукупність різних дискурсів, а у своїй цілісності – сама по собі дискурс, що використовує певні види мови» [2, с. 118].

Сьогодні існує багато визначень поняття дискурс: дискурс – «це текст, узятий в аспекті подій, мова, яка розглядається як цілеспрямована соціальна